

Learning from international internships : a reconstruction in the medical domain

Citation for published version (APA):

Niemantsverdriet, S. (2007). *Learning from international internships : a reconstruction in the medical domain*. Datawyse / Universitaire Pers Maastricht.

Document status and date:

Published: 01/01/2007

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Samenvatting

Chapter 1: Introduction

In het kielzog van historische en politieke ontwikkelingen, zoals globalisering, Europeanisering en het Bologna proces, kwam in het medisch onderwijs aandacht voor internationalisering van de opleiding. In de medisch onderwijskundige literatuur werd echter niet veel gepubliceerd over internationalisering van het onderwijs. De schaarse studies die er waren lieten niet toe er robuuste conclusies uit te trekken, vanwege de methodologische beperkingen van deze studies. Het was ook niet duidelijk hoe en of hedendaagse onderwijskundige theorieën over leren in de (klinische) werkplaats toegepast konden worden op internationalisering van het medisch onderwijs. Daarom formuleerden we een brede algemene onderzoeksvraag:

‘Wat zijn de opleidingseffecten van internationalisering van de opleiding, voor het leren in de medische basis opleiding?’

Om deze algemene onderzoeksvraag te beantwoorden, zijn meer specifieke onderzoeksvragen geformuleerd. Deze specifieke onderzoeksvragen zijn gebaseerd op de bevindingen uit de studies, die tezamen dit proefschrift vormen. De specifieke onderzoeksvragen zijn:

- Welke aspecten van internationalisering kunnen worden onderscheiden aan de Nederlandse geneeskunde curricula?
- Wat leren studenten geneeskunde in de basisopleiding van buitenlandse stages?
- Wat is de aard van het leerproces van studenten geneeskunde in de basisopleiding, dat plaatsvindt wanneer deze studenten op een buitenlandse stage gaan?
- Beïnvloeden sociaal-culturele verschillen de aard van het leerproces, dat plaatsvindt wanneer studenten geneeskunde uit de basis opleiding op een buitenlandse stage gaan?
- Wat zouden leeruitkomsten moeten zijn van buitenlandse stages van studenten geneeskunde uit de basisopleiding?

De aard van de onderzoeksmethodologie die gehanteerd is bij de verschillende studies die tezamen dit proefschrift vormen kan gekarakteriseerd worden als Grounded Theory.

Chapter 2: State of Affairs

In dit hoofdstuk wordt gerapporteerd over onderzoek dat poogt in kaart te brengen, wat de stand van zaken is met betrekking tot internationalisering van medisch basis onderwijs aan de Nederlandse geneeskunde opleidingen. De onderzoeksvragen waren: 1. Welke aspecten van internationalisering kunnen worden onderscheiden aan de Nederlandse geneeskunde curricula? 2. Wat is de omvang en de aard van studenten mobiliteit bij de Nederlandse geneeskunde opleidingen? 3. Hoe wordt de kwaliteit van buitenlandse studie onderdelen gewaarborgd? Een elektronische vragenlijst werd ingevuld door 7 (van de 8) coördinatoren van internationalisering van de Nederlandse geneeskunde opleidingen. Het bleek dat alle opleidingen aspecten van internationalisering van het onderwijs in het curriculum opgenomen hadden, in de meeste gevallen als keuzevak. Uitgaande studenten mobiliteit oversteeg in alle gevallen het aantal van inkomende mobiliteit en alle opleidingen besteden een zekere mate van aandacht het waarborgen van de kwaliteit van buitenlandse stages. In vier van de medische opleidingen werd geen aandacht besteed aan het trainen van vaardigheden in de omgang met patiënten van verschillende sociaal-culturele achtergronden. Hetgeen beschouwd kan worden als een serieuze tekortkoming in de betreffende curricula. De bevindingen van dit onderzoek kunnen als representatief voor de Nederlandse situatie beschouwd worden.

Chapter 3: What do students learn?

In dit hoofdstuk worden aan de hand van zelfrapportages van studenten, leerervaringen van studenten van internationale stages gepresenteerd. Er zijn diepte-interviews gehouden met 24 studenten geneeskunde van de basisopleiding geneeskunde in Maastricht; deze studenten waren tenminste een maal op een buitenlandse stage geweest. De data werden verzameld en geanalyseerd met behulp van de ‘constant vergelijkende methode’ die overeenkomt met de ‘open coding’ en de ‘axial coding’ fase van de Grounded Theory methode.

Drie soorten stages werden beschreven door de studenten: oriënterende keuzevakken, onderzoeksstages en reguliere of keuze co-schappen. Verder beschreven studenten een brede reeks van leeruitkomsten en rapporteerden zij een brede reeks van problemen waar zij tegenaan liepen gedurende hun buitenlandse stage. Deze problemen waren: culturele problemen, politieke problemen, problemen met veranderingen in het stage programma, problemen met begeleiding, problemen ten gevolge van ziekte van de begeleider of de student, en persoonlijke problemen. De persoonlijke coping strategieën van de studenten bleken van belang in het omgaan met deze problemen. Verder lijken studenten die op een buitenlandse stage gaan een speciale, internationaal georiënteerde groep studen-

ten te zijn (binnen de groep geneeskunde studenten). Bijvoorbeeld 17 van de 24 geïnterviewden bleek al eerdere buitenlandse ervaringen te hebben. De ongelijke verdeling van leeruitkomsten over de studenten kon niet verklaard worden door studiejaar, soort stage of het bezochte land.

Chapter 4: Students' perceptions of their learning processes

In dit onderzoek werd uitgegaan van de hypothese dat verschillen in de mate en aard van leeruitkomsten van buitenlandse stages tussen studenten, zou kunnen worden verklaard met het leerproces van studenten. Daarom analyseerden we opnieuw het rijke diepte-interview materiaal van de 24 studenten uit de Maastrichtse geneeskunde basis opleiding (van het onderzoek beschreven in hoofdstuk 3). De analyse resulteerde in een zestal categorieën gerelateerd aan het leerproces: motivatie, voorbereiding, interne begeleider (thuis universiteit), externe begeleider (buitenland), beoordeling, en positieve (bijvoorbeeld het oefenen van klinische vaardigheden) en negatieve incidenten (bijvoorbeeld de confrontatie met corruptie en laks gedrag binnen gezondheidszorg).

Onze bevindingen kwamen overeen met leerprocessen beschreven in de onderwijskundige literatuur onder 'New Learning'. Bij 'New Learning' worden een drietal leerprocessen onderscheiden: 'geleid leren'; 'zelf-gestuurd leren' en 'ervaringsleren'. Bij 'geleid leren' worden de leerfuncties: voorbereiding, uitvoering en evaluatie, gecontroleerd door de docent. Bij 'zelf-gestuurd leren' worden de leerfuncties gecontroleerd door de student. Bij 'ervaringsleren' is er geen controle over de leerfuncties, leren treedt op als een bijproduct van andere activiteiten. Het leerproces van de overgrote meerderheid van de geïnterviewde studenten kwam overeen met 'ervaringsleren'. Het ongestructureerde karakter van 'ervaringsleren' lijkt de variatie in leeruitkomsten tussen studenten te verklaren, omdat deze ongestructureerde leerprocessen tot welke leeruitkomst dan ook kunnen leiden.

Enkele studenten rapporteerden dat zij ontevreden waren over hun externe begeleider of zij hadden gemengde gevoelens over de externe begeleiding. We interpreteerden deze ervaringen (ten minste voor een deel) als het niet passen (mismatch) van de 'ervaringsinterface' tussen student en docent; deze zijn natuurlijk sterk gekleurd door sociaal-culturele contexten (bijvoorbeeld: weten dat binnen een bepaalde cultuur een verzoek weigeren als hoogst onbeleefd wordt ervaren, kan helpen de aansluiting te verbeteren.)

Chapter 5: Foreign supervisors' perceptions of students' learning processes

In het hier beschreven onderzoek worden twee onderzoeksvragen behandeld: 1. Wat is de aard van het leerproces van geneeskunde studenten uit de basis opleiding tijdens buitenlandse stages? 2. Worden sociaal-culturele verschillen ervaren gedurende buitenlandse stages? Dit onderzoek is een triangulatie van onze bevindingen in een voorafgaand onderzoek (beschreven in hoofdstuk 4). In dit geval gebruiken we een andere bron voor de semi-gestructureerde interviews; in plaats van studenten interviewden we nu buitenlandse begeleiders.

Een 'multiple case-study, replication design' werd opgezet. De replicatie van de casus was gericht op de sociaal-culturele verschillen in de context van de stageplaatsen. Casus 1 omvat een stage plaats in de Outback van Australië (n=10); Casus 2 omvat stageplaatsen in stedelijk gebied van Australië (n=3); casus 3 omvat stageplaatsen in Niet-Westerse landen (Kenia, Mexico, Filippijnen) (n=4).

De resultaten van dit onderzoek waren grotendeels consistent met de bevindingen uit het eerdere onderzoek met de studenten: de leerprocessen van de studenten werden voornamelijk beschreven als 'ervaringsleerprocessen' en hoe groter het verschil in nationale cultuur tussen student en begeleider, hoe hoger het aantal sociaal-culturele verschillen dat werd gerapporteerd door begeleiders. Het lijkt aannemelijk dat deze sociaal-culturele verschillen productief leren in de weg staan.

Gebaseerd op de onderzoeksresultaten bevelen we aan om te exploreren hoe de sociaal-culturele verschillen te transformeren van potentiële belemmeringen naar een positief onderdeel van de leerervaring van studenten. Bovendien wordt aanbevolen om 'zelf-gestuurde' en 'geleide leerprocessen' te bevorderen, als toevoeging op 'ervaringsleerprocessen' in buitenlandse stages.

De stevigheid van de conclusies in dit onderzoek is beperkt door een potentieel effect van sociale wenselijkheid in de interviews met de buitenlandse begeleiders.

Chapter 6: What should be learning outcomes?

Om structuur in leerprocessen aan te brengen (om 'zelf-gestuurde' en 'geleide leerprocessen' te stimuleren) is een minimale vereiste leeruitkomsten te hebben vastgesteld. Om gewenste leeruitkomsten voor leren in buitenlandse stages vast te stellen, werd een Delphi procedure uitgevoerd onder een panel van internationale experts. Stabiliteit werd bereikt na twee rondes (ronde 1 n=55; ronde 2 n=36).

Een raamwerk van leeruitkomsten dat werd ontwikkeld in een voorafgaand onderzoek (om leeruitkomsten gerapporteerd door studenten te categoriseren, zie hoofdstuk 3) werd als uitgangspunt gebruikt. Met behulp van het advies van een internationaal panel van experts werd het verder ontwikkeld en gevalideerd in een raamwerk van gewenste leeruitkomsten van buitenlandse stages voor Nederlandse studenten uit de basis opleiding geneeskunde. Het raamwerk omvat de volgende domeinen: medische kennis, klinische vaardigheden, communicatie vaardigheden, interculturele vaardigheden, academische ontwikkeling, gezondheidszorg in het bezochte land, kennis over cultuur en maatschappij van het bezochte land, persoonlijk groei en professionele ontwikkeling.

Het wordt aanbevolen om het raamwerk te gebruiken door zowel studenten als docenten om leerdoelen uit te formuleren. Het raamwerk is opgebouwd volgens de traditionele onderverdeling in kennis, vaardigheden en attitudes. Deze geïsoleerde domeinen zouden kunnen worden getransformeerd naar meer geïntegreerde competenties.

Hoewel het internationale panel bestaat uit een indrukwekkende groep mensen, is het niet zeker dat we in staat geweest zijn om alle relevante experts uit het veld te betrekken in het panel. Bijvoorbeeld zijn we niet in staat geweest om een groep mobiliteitsonderzoekers plaats te laten nemen in het panel.

Chapter 7: A preliminary Grounded Theory

In het hier gerapporteerde onderzoek worden de bevindingen van vijf empirische onderzoeken geïntegreerd. Deze onderzoeken werden alle uitgevoerd in het kader van dit proefschrift en zijn beschreven in voorafgaande hoofdstukken. Tezamen vormen ze een inleidende Grounded Theory over leren van buitenlandse stages door geneeskunde studenten in de basis opleiding. Het integreren van deze onderzoeken preludeert op de finale fase van de Grounded Theory methode.

Een ‘kern categorie’ (het gevoel erbij te horen) werd vastgesteld en geïntegreerd met de ‘centrale categorieën’ (begeleiding, leerprocessen, leeruitkomsten). De ‘kern categorie’ (het gevoel erbij te horen) laat zien hoe een positief sociaal klimaat door de betrokkenheid in de praktijk het leren van studenten stimuleert. Tegelijkertijd verstoort het gevoel ‘er maar matig bij te horen’ het leren van studenten. Gebaseerd op de inleidende Grounded Theory wordt aanbevolen om het gevoel erbij te horen op de stage plaats van studenten te versterken, door meer structuur aan te brengen in hun leerprocessen. Dit vraagt om additionele (meta-cognitieve) vaardigheden van zowel studenten als docenten. Een andere manier om het gevoel van erbij te horen te verstevigen door het aanbrengen van structuur in hun leerprocessen, is het invoeren van studiegidsen.

Het hier gepresenteerde onderzoek komt overeen met de laatste fase van Grounded Theory. Om het volledig af te ronden zou de theorie getest moeten worden met behulp van nieuwe data.

Chapter 8: Conclusion and Discussion

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies bediscussieerd. Vervolgens worden aanbevelingen voor de praktijk en verder onderzoek gepresenteerd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een bespreking van de beperkingen van het in het kader van dit proefschrift uitgevoerde onderzoek.

In dit proefschrift hebben we geprobeerd een antwoord te formuleren op de algemene onderzoeksvraag:

‘Wat zijn de opleidingseffecten van internationalisering van de opleiding, voor het leren in de medische basis opleiding?’

Ons antwoord op deze algemene onderzoeksvraag is: we concluderen dat leren van buitenlandse stages in potentie leren is in een krachtige leeromgeving, waar studenten nieuwe kennis, vaardigheden en attitudes kunnen verwerven in een context met authentieke complexe taken. De brede reeks van door studenten gerapporteerde leeruitkomsten omvat gewenste leeruitkomsten van de medische basis opleiding.

We bevelen aan om het leren van buitenlandse stages nog productiever te maken door een verbetering van het gevoel erbij te horen op de stageplaats van de student. Om dit te bereiken, raden we aan meer structuur te brengen in de leerprocessen van de studenten door: verhogen van ‘zelf-gestuurd leren’, door gebruik te maken van ‘independent work’ en door het verhogen van ‘geleide leerprocessen’ en door het trainen van coping stijlen van studenten.

Vervolg onderzoek zou al de hierboven aangegeven aanbevelingen voor de praktijk kunnen evalueren. Verder zou vervolg onderzoek zich kunnen richten op het exploreren van mogelijkheden om het leren van studenten in buitenlandse stages te beoordelen. Het is ook interessant om te onderzoeken hoe deze beoordelingen een rol zouden kunnen spelen in kwaliteitszorg.

Doordat het in dit proefschrift beschreven onderzoek zich geconcentreerd heeft op buitenlandse stages, kunnen we slechts een deel van de algemene onderzoeksvraag beantwoorden. Daarom bevelen we aan om vervolgonderzoek te richten op ‘Internationalisation at Home’, met inbegrip van inwaarts gerichte mobiliteit. Ondanks onze pogingen om de kwaliteit van de onderzoeksmethodologie en de onderzoeksbevindingen te waarborgen, zijn er toch beperkingen aan de conclusies uit dit kleinschalige onderzoek. We bevelen aan de hier gepresenteerde bevindingen te testen in representatieve steekproeven in verschillende nationale culturele contexten.